

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

29. juuli 2019*

Eelotsusetaotlus – Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused – Direktiiv 2001/29/EÜ – Infoühiskond – Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamine – Helilõikude kopeerimine (sämplimine) – Artikli 2 punkt c – Fonogrammitootja – Reprodutseerimisõigus – „Osaline“ reprodutseerimine – Artikli 5 lõiked 2 ja 3 – Erandid ja piirangud – Ulatus – Artikli 5 lõike 3 punkt d – Tsiteerimine – Direktiiv 2006/115/EÜ – Artikli 9 lõike 1 punkt b – Levitamisoigus – Põhiõigused – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 13 – Kunstivabadus

Kohtuasjas C-476/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) 1. juuni 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. augustil 2017, menetluses

Pelham GmbH,

Moses Pelham,

Martin Haas

versus

Ralf Hütter,

Florian Schneider-Esleben,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, kodade presidendid A. Arabadjiev, M. Vilaras, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen ja C. Lycourgos, kohtunikud E. Juhász, M. Ilešič (ettekandja), L. Bay Larsen ja S. Rodin,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikku menetlust ja 3. juuli 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Pelham GmbH, M. Pelham ja M. Haas, esindaja: *Rechtsanwalt* A. Walter,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- R. Hütter ja F. Schneider-Esleben, esindajad: *Rechtsanwältin* U. Hundt-Neumann ja *Rechtsanwalt* H. Lindhorst,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, M. Hellmann ja J. Techert,
- Prantsuse valitsus, esindajad: D. Colas, D. Segoin ja E. Armoët,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: Z. Lavery ja D. Robertson, keda abistas *barrister* N. Saunders,
- Euroopa Komisjon, esindajad: T. Scharf ja J. Samnadda,

olles 12. detsembri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230; parandus ELT 2008, L 314, lk 16) artikli 2 punkti c ja artikli 5 lõike 3 punkti d ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamissoiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT 2006, L 376, lk 28) artikli 9 lõike 1 punkti b ja artikli 10 lõike 2 esimest lõiku.
- 2 Taotlus on esitatud Pelham GmbH (edaspidi „äriühing Pelham“), M. Pelhami ja M. Haasi (edaspidi koos „Pelham“) ning R. Hütteri ja F. Schneider-Eslebeni (edaspidi „Hütter jt“) vahelises kohtuvaidluses ansambli Kraftwerk, mille liikmed on Hütter jt, ühelt fonogrammilt kopeeritud umbes kahe sekundi pikkuse rütmiseeria kasutamise üle M. Pelhami ja M. Haasi loodud ja äriühingu Pelham produtseeritud muusikapalas „Nur mir“.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Fonogrammitootjat fonogrammi loata paljundamise vastu kaitsev konventsioon, mis on allkirjastatud Genfis 29. oktoobril 1971 (edaspidi „Genfi konventsioon“), näeb artiklis 1 ette järgmist:

„Konventsioonis tähendab:

- a) *fonogramm* esituse helide või muude helide eranditult kuuldelist salvestist;
- b) *fonogrammitootja* füüsilist või juriidilist isikut, kes esituse helid või muud helid esimesena salvestab;
- c) *koopia* toodet, mis sisaldab helisid, mis otseselt või kaudselt pärinevad fonogrammilt ja mis hõlmab kõiki kõnealusele fonogrammile salvestatud helisid või olulist osa neist;
- d) *üldsusele levitamine* toimingut, millega pakutakse fonogrammi koopiaid otseselt või kaudselt üldsusele või selle mis tahes osale.“

4 Selle konventsiooni artiklis 2 on sätestatud:

„Osalisriik kaitseb fonogrammitootjat, kes on teise osalisriigi kodanik, ilma tema loata fonogrammi reprodutseerimise vastu, sellise koopia importimise vastu, kui selline reprodutseerimine või import toimub üldsusele levitamise eesmärgil, ning sellise koopia üldsusele levitamise vastu.“

Liidu õigus

Direktiiv 2001/29

5 Direktiivi 2001/29 põhjendustes 3, 4, 6, 7, 9, 10, 31 ja 32 on märgitud:

„(3) Ettepanud ühtlustamine aitab rakendada siseturu nelja vabadust ning on seotud õiguse põhiprintsiipide, eelkõige omandi, kaasa arvatud intellektuaalomand, ning väljendusvabaduse ja avaliku huvi järgimisega.

(4) Suurema õiguskindluse ja intellektuaalomandi kõrgetasemelise kaitse kaudu soodustab autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustatud õigusraamistik olulisi investeeringuid loovusse ja uuenduslikkusse, sealhulgas võrkude infrastruktuuri, ning toob omakorda kaasa Euroopa tööstuse kasvu ja konkurentsivõime suurenemise nii sisuliselt kui infotehnoloogia valdkonnas ja üldisemalt ka mitmes tööstus- ja kultuurisektoris. See tagab tööhoive ning soodustab uute töökohtade loomist.

[...]

(6) Ühenduse tasandil pole ühtlustamist toimunud, seepärast võivad siseriiklikul tasandil võetavad seadusandlikud meetmed, mida on mitmes liikmesriigis tehnoloogilistele väljakutsetele vastamiseks juba võetud, kaasa tuua erinevusi kaitse osas ning seega ka piirata intellektuaalomandit sisaldavate või sellel põhinevate teenuste ja toodete vaba liikumist, mis viivad siseturu killustumise ja õigusliku järjepidevusetuseni. Selliste õiguslike erinevuste ja ebakindluse mõju suureneb veelgi infoühiskonna edasise arengu käigus, mis on juba oluliselt suurendanud intellektuaalomandi piiriülest kasutamist. Nimetatud areng jätkub ning peakski jätkuma. Märkimisväärsed kaitsega seotud õiguslikud erinevused ja ebakindlus võivad majandust takistada püüdnemast uute autoriõigusi ja kaasnevaid õigusi sisaldavate toodete ja teenuste poole.

(7) Ühenduse autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kaitse õigusraamistikku tuleb seepärast samuti kohandada ja täiendada niipalju, kui on tarvis siseturu tõrgeteta toimimiseks. Selleks tuleb kohandada siseriiklike autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevaid sätteid, mis riigiti erinevad märgatavalt või põhjustavad õiguslikku ebakindlust, mis häirib siseturu tõrgeteta toimimist ja Euroopa infoühiskonna nõuetekohast arengut, ning vältida riikide vastukäivaid reageeringuid tehnika arengule, samas ei ole aga tarvis kõrvaldada ega ennetada erinevusi, mis ei kahjusta siseturu toimimist.

[...]

(9) Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks peab olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loomingu seisukohalt. Nende kaitse aitab tagada loovuse säilimise ja arengu autorite, esitajate, tootjate, tarbijate, kultuuri, tööstuse ja laiemal üldsusel huvides. [...]

(10) Jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad autorid ja esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu, samasugust tasu peavad saama tootjad, et neil oleks võimalik nimetatud tegevust rahastada. Fonogrammide, filmide, multimeediatoodete ning tellitavate teenuste laadsete teenuste pakkumiseks on tarvis märkimisväärseid investeeringuid. Intellektuaalomandi õiguste piisav õiguskaitse on vajalik, et tagada nimetatud tasu kättesaamine ning võimaldada kindlustada nendele investeeringutele rahuldav kasum.

[...]

(31) Tuleb tagada õiguste ja huvide tasakaal eri liiki õiguste valdajate huvide vahel, samuti eri liiki õiguste valdajate ning kaitstud objekti kasutajate vahel. Olemasolevad erandid ja piirangud, mis nende õiguste puhul liikmesriikides on ette nähtud, tuleb uut elektroonilist keskkonda arvesse võttes läbi vaadata. [...] Siseturu nõuetekohase toimimise tagamiseks tuleks sellised erandid ja piirangud määratleda ühtlustatumalt. Ühtlustamistase peaks põhinema erandite ja piirangute mõjul siseturu tõrgeteta toimimisele.

(32) Käesoleva direktiiviga nähakse ette ammendav loetelu eranditest ja piirangutest reprodutseerimisõiguse ja üldsusele edastamise õigusega. Mõningaid erandeid kohaldatakse vajaduse korral üksnes reprodutseerimisõiguse suhtes. Nimetatud loetelus on asjakohaselt arvesse võetud ka liikmesriikide õigustavasid, püüdes samal ajal tagada siseturu toimimise. Liikmesriigid peaksid neid erandeid ja piiranguid kohaldama ühtsel viisil, hinnates neid uuesti tulevikus, kui vaadatakse läbi rakendusakte.“

6 Direktiivi 2001/29 artiklis 2 „Reprodutseerimisõigus“ on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

[...]

(c) fonogrammitootjatel nende fonogrammide osas;

[...]“.

7 Sama direktiivi artiklis 5 on ette nähtud erandid ja piirangud selle artiklites 2–4 sätestatud õiguste suhtes. Selle artikli lõigetes 3 ja 5 on sätestatud:

„3. Liikmesriigid võivad artiklites 2 ja 3 sätestatud õiguste puhul näha ette erandeid või piiranguid järgmistel juhtudel:

[...]

d) tsiteerimine sellistel eesmärkidel nagu näiteks kriitika või ülevaade, kui tsitaadid on seotud teose või muu [kaitstud] objektiga, mis on juba seaduslikult üldsusele kättesaadavaks tehtud, tingimusel et märgitakse ka allikas, sh autori nimi, kui see ei ole võimatu, ja et tsitaatide kasutamine on kooskõlas mõistlike tavadega ning neid kasutatakse konkreetse eesmärgi jaoks vajalikus ulatuses;

[...]

5. Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohaseid erandeid ja piiranguid kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu [kaitstud] objekti tavapärase kasutusega ega mõjuta põhjendamatult õiguste valdaja õiguspäraseid huve.“ [täpsustatud sõnastus]

Direktiiv 2006/115

8 Direktiivi 2006/115 põhjendustes 2, 5 ja 7 on märgitud:

„(2) Autoriõigusega kaitstud teoste ning autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide rentimine ja laenutamine on muutumas üha olulisemaks fonogrammide ja filmide autorite, esitajate ja tootjate jaoks. Piraatlus on muutumas üha suuremaks ohuks.

[...]

(5) Autorite ja esitajate järjepidev loometegevus ja kunstiline tegevus eeldab piisavat sissetulekut ning eelkõige fonogrammide ja filmide tootmiseks vajalikud investeeringud on eriti suured ja riskantsed. Sellise sissetuleku ja tehtud investeeringute tagasisaamise saab tulemuslikult kindlustada ainult juhul, kui asjaomaste õiguste omanikele on tagatud piisav õiguskaitse.

[...]

(7) Liikmesriikide õigusnorme tuleks ühtlustada selliselt, et need ei satuks vastuollu rahvusvaheliste konventsioonidega, mis on mitme liikmesriigi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste aluseks.“

9 Selle direktiivi artikli 1 „Ühtlustamise eesmärk“ lõikes 1 on sätestatud:

„Vastavalt käesoleva peatüki sätetele näevad liikmesriigid artikli 6 sätteid arvestades ette õiguse lubada või keelata autoriõigusega kaitstavate teoste originaalide ja koopiade ning muude artikli 3 lõikes 1 sätestatud objektide rentimist ja laenutamist.“

10 Sama direktiivi artikli 9 „Levitamisõigus“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid sätestavad ainuõiguse muuta punktides a kuni d nimetatud objektid, sealhulgas nende koopiad üldsusele kättesaadavaks kas müügi teel või muul moel, edaspidi „levitamissoigus“, järgmiselt:

[...]

b) fonogrammitootjatele nende fonogrammide osas;

[...]“.

11 Direktiivi 2006/115 artikli 10 lõike 2 esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„[...] [I]ga liikmesriik [võib] kehtestada esitajate, fonogrammitootjate, ringhäälinguorganisatsioonide ja filmide esmasalvestuste tootjate kaitseks samasugused piirangud, nagu ta on kehtestanud kirjandus- ja kunstiteoste autoriõiguste kaitseks.“

Saksa õigus

12 Autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi reguleeriva 9. septembri 1965. aasta seaduse (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (*BGBI.* 1965 I, lk 1273, edaspidi „UrhG“)) §-s 24 on sätestatud:

„1. Iseseisvat teost, mille loomisel on vabalt kasutatud teise isiku teost, võib avaldada ja kasutada ilma kasutatud teose autori nõusolekuta.

2. Lõige 1 ei ole kohaldatav, kui muusikateose meloodiat on kasutatud äratuntavalt uue teose loomiseks.“

- 13 UrhG § 85 lõike 1, millega võetakse üle direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt c ja direktiivi 2006/115 artikkel 9, esimeses lauses esimesena ja teisena mainitud võimaluse puhul on ette nähtud, et fonogrammitootjal on ainuõigus oma fonogrammi reprodutseerida ja levitada.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 14 Hütter jt on ansambli Kraftwerk liikmed. Kraftwerk avaldas 1977. aastal fonogrammi, mis sisaldas muusikapala pealkirjaga „Metall auf Metall“.
- 15 M. Pelham ja M. Haas on muusikapala „Nur mir“ heliloojad, mis ilmus äriühingu Pelham poolt 1997. aastal toodetud fonogrammidel.
- 16 Hütter jt väidavad, et Pelham on elektroonilist sãmplimistehnikat kasutades kopeerinud muusikapalast „Metall auf Metall“ umbes kahe sekundi pikkuse rütmiseeria ja kasutanud seda helilõiku järjestikku korrates muusikapalast „Nur mir“, kuigi tal oleks olnud võimalik see helilõik ka endal sisse mängida.
- 17 Hütter jt väidavad esimese võimalusena, et Pelham on rikkunud neile fonogrammitootjatena kuuluvat autoriõigusega kaasnevat õigust. Teise võimalusena väidavad nad, et rikutud on nende kui esitajate intellektuaalse omandi õigust ning samuti R. Hütterile selle muusikateose suhtes kuuluvat autoriõigust. Kolmanda võimalusena väidavad nad, et Pelham on rikkunud konkurentsioiguse valdkonda kuuluvaid õigusnorme.
- 18 Hütter jt esitasid Landgericht Hamburgile (Hamburgi esimese astme kohus, Saksamaa) hagi, milles nõudsid rikkumise lõpetamist, kahju hüvitamist, teabe esitamist ning kõnealuste fonogrammidel üleandmist nende hävitamise eesmärgil.
- 19 Nimetatud kohus rahuldab hagi ja Pelhami apellatsioonkaebus Oberlandesgericht Hamburgile (liidumaa kõrgeim üldkohus Hamburgis, Saksamaa) jäeti rahuldamata. Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) tühistas Pelhami kassatsioonkaebuse alusel Oberlandesgericht Hamburgi (liidumaa kõrgeim üldkohus Hamburgis) otsuse ja saatis kohtuasja tagasi nimetatud kohtule uueks läbivaatamiseks. Nimetatud kohus jättis Pelhami apellatsioonkaebuse ka teisel korral rahuldamata. Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) jättis Pelhami uue kassatsioonkaebuse 13. detsembril 2012 tehtud otsusega rahuldamata. Viimati nimetatud otsuse tühistas Bundesverfassungsgericht (Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus), kes saatis kohtuasja tagasi eelotsusetaotluse esitanud kohtule.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab, et kassatsioonimenetluse tulemus sõltub direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c ja artikli 5 lõike 3 punkti d ning direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b ja artikli 10 lõike 2 tõlgendusest.
- 21 Tema hinnangul tuleb esiteks kindlaks teha, kas Pelham rikkus Hütterit jt helisalvestust omaenda fonogrammi teostamisel kasutades Hütterit jt ainuõigust reprodutseerida ja levitada fonogrammi pealkirjaga „Metall auf Metall“, mis neil on tulenevalt direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c ning direktiivi 2006/115 artiklit 9 ülevõtva UrhG § 85 lõikest 1. Täpsemalt peab ta vajalikuks kindlaks teha, kas sellise rikkumise saab tuvastada, kui nii nagu käesoleval juhul on ühelt fonogrammilt võetud kahe sekundi pikkune rütmiseeria ja seejärel üle kantud teisele fonogrammidele, ja kas viimase puhul on tegemist teise fonogrammi koopiaga direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b tähenduses.

- 22 Teiseks, juhul kui fonogrammitootja õiguse sellise rikkumise saab tuvastada, tekib küsimus, kas Pelham saab tugineda UrhG § 24 lõikes 1 ette nähtud „vaba kasutamise õigusele“, mis on analoogia alusel kohaldatav fonogrammitootja õiguse suhtes ja mille kohaselt võib iseseisvat teost, mille loomisel on vabalt kasutatud teise isiku teost, avaldada ja kasutada ilma kasutatud teose autori nõusolekuta. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib selles kontekstis, et sellel sättel ei ole liidu õiguses samasisulist vastet, mistõttu tekib küsimus, kas see säte on liidu õigusega kooskõlas, võttes arvesse asjaolu, et see piirab fonogrammitootja ainuõiguse oma fonogrammi reprodutseerida ja levitada kaitseala.
- 23 Kolmandaks, liikmesriigi õiguses ette nähtud erandid ja piirangud direktiivi 2001/29 artikli 2 punktis c ette nähtud reprodutseerimisõigusest ja direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punktis b ette nähtud levitamisoigusest põhinevad eelotsusetaotluse esitanud kohtu väitel direktiivi 2001/29 artikli 5 lõikel 3 ja direktiivi 2006/115 artikli 10 lõike 2 esimesel lõigul. Eelotsusetaotluse esitanud kohus pole aga kindel, kuidas tõlgendada neid sätteid sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 24 Neljandaks toob eelotsusetaotluse esitanud kohus esile, et liidu õiguse asjakohaseid sätteid tuleb tõlgendada ja kohaldada lähtuvalt Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga (edaspidi „harta“) tagatud põhiõigustest. Selles kontekstis on tal küsimus, kas liikmesriikidel on kaalutlusruum direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c ja artikli 5 lõigete 2 ja 3 ning direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b ja artikli 10 lõike 2 esimese lõigu ülevõtmisel riigisisesse õigusesse. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib sellega seoses, et Bundesverfassungsgerichti (Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus) kohtupraktika kohaselt tuleb Euroopa Liidu direktiivi ülevõtvaid riigisisese õiguse sätteid üldjuhul hinnata mitte lähtuvalt Saksamaa Liitvabariigi 23. mai 1949. aasta põhiseadusega (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (*BGBL.* 1949 I, lk 1)) kaitstud põhiõigustest, vaid üksnes liidu õigusega kaitstud põhiõigustest, juhul kui see direktiiv ei jäta liikmesriikidele selle ülevõtmisel mingit kaalutlusruumi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus pole aga kindel, kuidas tõlgendada neid põhiõigusi sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas direktiivi 2001/29 artikli 2 punktis c sätestatud fonogrammitootja ainuõigust oma fonogrammi reprodutseerida on rikutud, kui tema fonogrammilt võetakse väga väikesed helikatkendid ja viiakse need üle teise fonogrammi?
 2. Kas fonogramm, mis sisaldab teiselt fonogrammilt ülevõetud väga väikeseid helikatkendeid, on teise fonogrammi koopia direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b tähenduses?
 3. Kas liikmesriigid võivad kehtestada õigusnormi, mis – nagu [UrhG] § 24 lõige 1 – piirab fonogrammitootja ainuõigust oma fonogrammi reprodutseerida (direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt c) ja levitada (direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkt b), olemuslikult sel moel, et iseseisvat teost, mille loomisel on vabalt kasutatud tema fonogrammi, võib ilma tema nõusolekuta kasutada?
 4. Kas teost või muud kaitstud objekti direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti d tähenduses kasutatakse tsiteerimise eesmärgil, kui ei ole aru saada, et on kasutatud võõrast teost või muud võõrast kaitstud objekti?
 5. Kas liidu õigusnormid, mis puudutavad fonogrammitootja õigust oma fonogrammi reprodutseerida ja levitada (direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt c ja direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkt b) ning erandeid neist õigustest või nende piiranguid (direktiivi 2001/29 artikli 5 lõiked 2 ja 3 ning direktiivi 2006/115 artikli 10 lõike 2 esimene lõik), jätavad kaalutlusruumi nende õigusnormide riigisisesse õigusesse ülevõtmisel?

6. Kuidas tuleb selle kindlaksmääramisel, millises ulatuses on kaitstud fonogrammitootja ainuõigus oma fonogrammi reprodutseerida (direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt c) ja tema ainuõigus seda levitada (direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkt b) ning millise ulatusega on erandid neist õigustest või nende piirangud (direktiivi 2001/29 artikli 5 lõiked 2 ja 3 ning direktiivi 2006/115 artikli 10 lõike 2 esimene lõik), arvestada põhiõigusi, mis on sätestatud [hartas]?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja kuues küsimus

26. Esimese ja kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tuleb hartast lähtuvalt tõlgendada nii, et fonogrammitootja ainuõigus lubada või keelata oma fonogrammi reprodutseerimist võimaldab tal keelata kolmandal isikul tema fonogrammilt isegi väga lühikese helilõigu võtmise selleks, et see teise fonogrammi üle viia.
27. Direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c kohaselt näevad liikmesriigid ette, et fonogrammitootjatel on nende fonogrammide osas „ainuõigus lubada või keelata otseselt või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult“.
28. Mõistet fonogrammi „osaline või täielik reprodutseerimine“ selle sätte tähenduses direktiivis 2001/29 määratletud ei ole. Nende sõnade tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel tuleb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt seega lähtuda nende harjumuspärasest tähendusest tavakeeles, võttes arvesse nende kasutamise konteksti ja nende sätete eesmärke, mille osaks need sõnad on (3. septembri 2014. aasta kohtuotsus Deckmyn ja Vrijheidsfonds, C-201/13, EU:C:2014:2132, punkt 19 ja seal viidatud kohtupraktika).
29. Käesoleva kohtuotsuse punktis 27 korratud direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c sõnastusest ilmneb, et ka väga lühikese helilõigu reprodutseerimist kasutaja poolt tuleb põhimõtteliselt pidada selle fonogrammi „osaliseks“ reprodutseerimiseks selle sätte tähenduses, ning selline reprodutseerimine on seega nimetatud direktiiviga sellise fonogrammi tootjale antud ainuõigus.
30. Direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c selline grammatiline tõlgendus on kooskõlas esiteks selle direktiivi üldise eesmärgiga, mis nähtuvalt selle põhjendustest 4, 9 ja 10 on kehtestada autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kõrgetasemeline kaitse, ja teiseks fonogrammitootja ainuõiguse konkreetse eesmärgiga, mis nähtuvalt selle direktiivi põhjendusest 10 on kaitsta tema tehtud investeeringuid. Samas põhjenduses on nimelt rõhutatud, et selliste toodete nagu fonogrammid loomiseks on tarvis märkimisväärsed investeeringud, mistõttu on nende tootjatele vaja tagada rahuldav kasum.
31. Sellegipoolest tuleb asuda seisukohale, et kui kasutaja võtab kunstivabaduse alusel fonogrammilt helilõigu, et seda uues teoses muudetud ja kuulamisel äratundmatul kujul kasutada, ei ole sellise kasutamise puhul tegemist „reprodutseerimisega“ direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tähenduses.
32. Siinkohal tuleb märkida, et direktiivi 2001/29 põhjendustest 3 ja 31 ilmneb, et selle direktiivi alusel toimuva ühtlustamise eesmärk on säilitada – eriti elektroonilises keskkonnas – õiglane tasakaal ühelt poolt autoriõiguse ja sellega kaasnevate intellektuaalomandi õiguste omajatel nende intellektuaalomandi kaitse vastu oleva huvi, mis nüüd on tagatud harta artikli 17 lõikega 2, ja teiselt poolt kaitstud objektide kasutajatel olevate huvide ja põhiõiguste ning samuti ka üldhuvi kaitse vahel (vt selle kohta 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 41).

- 33 Nii on Euroopa Kohus juba otsustanud, et harta artikli 17 lõikest 2 ega Euroopa Kohtu praktikast ei ilmne, et selle sättega tagatud intellektuaalomandi õigus on puutumatu ja et selle kaitse peab seega olema absoluutne (24. novembri 2011. aasta kohtuotsus *Scarlet Extended*, C-70/10, EU:C:2011:771, punkt 43; 16. veebruari 2012. aasta kohtuotsus *SABAM*, C-360/10, EU:C:2012:85, punkt 41, ja 27. märtsi 2014. aasta kohtuotsus *UPC Telekabel Wien*, C-314/12, EU:C:2014:192, punkt 61).
- 34 See õigus tuleb nimelt seada tasakaalu teiste põhiõigustega, sealhulgas harta artikliga 13 tagatud kunstivabadusega, mida sõnavabaduse alla kuuluvana kaitseb harta artikkel 11 ja Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artikli 10 lõige 1 ning mis võimaldab osaleda mis tahes kultuurilise, poliitilise ja sotsiaalse teabe ja ideede avalikus vahetuses (vt selle kohta EIK 24. mai 1988. aasta kohtuotsus *Müller jt vs. Šveits*, CE:ECHR:1988:0524JUD001073784, punkt 27, ja EIK 8. juuli 1999. aasta kohtuotsus *Karataş vs. Türgi*, CE:ECHR:1999:0708JUD002316894, punkt 49).
- 35 Selles kontekstis tuleb märkida, et sãmplimistehnika, mille puhul kasutaja kopeerib fonogrammilt elektrooniliste seadmete abil helilõigu ja kasutab seda uue teose loomiseks, on kunstiline väljendusvorm, mis on hõlmatud harta artikliga 13 kaitstud kunstivabadusega.
- 36 Selle vabaduse teostamisel võib helilõigu (sãmpli) kasutajal olla uue teose loomisel vaja fonogrammilt võetud helilõiku muuta sellisel määral, et see lõik ei ole sellise teose kuulamisel äratuntav.
- 37 Kui aga asuda seisukohale, et fonogrammilt võetud helilõik, mida uues teoses on kasutatud muudetud ja kuulamisel mitteäratuntaval kujul, on selle fonogrammi reproduktsioon direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tähenduses, läheks see vastuollu mitte ainult selle sõna harjumuspärase tähendusega tavakeeles käesoleva kohtuotsuse punktis 28 osutatud kohtupraktika tähenduses, vaid ka käesoleva kohtuotsuse punktis 32 mainitud õiglase tasakaalu nõudega.
- 38 Täpsemalt võimaldaks selline tõlgendus fonogrammitootjatel keelata kolmandal isikul võtta tema fonogrammilt kunstiloomingu tarbeks isegi väga lühikest helilõiku, olgugi et selline väljavõte ei kahjustaks selle tootja võimalust saada oma investeringult rahuldavat kasumit.
- 39 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja kuuendale küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tuleb hartast lähtuvalt tõlgendada nii, et selle sättega fonogrammitootjale antud ainuõigus lubada või keelata oma fonogrammi reprodutseerimist võimaldab tal keelata kolmandal isikul võtta tema fonogrammilt isegi väga lühikest helilõiku selleks, et see lõik teise fonogrammi üle viia, välja arvatud juhul, kui see lõik viiakse üle muudetud ja kuulamisel mitteäratuntaval kujul.

Teine küsimus

- 40 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et fonogramm, mis sisaldab helilõike teiselt fonogrammilt, on selle teise fonogrammi koopia mainitud sätte tähenduses.
- 41 Direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b kohaselt sätestavad liikmesriigid fonogrammitootjatele nende fonogrammi osas ainuõiguse muuta oma fonogrammid, sealhulgas nende koopiaid üldsusele kättesaadavaks kas müügi teel või muul moel.
- 42 Mõistet „kopia“ direktiivi 2006/115 artikli 9 tähenduses ei ole määratletud ei selles ega üheski teises selle direktiivi artiklis.
- 43 Seega tuleb seda mõistet tõlgendada, arvestades asjaomase sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki.

- 44 Tuleb meelde tuletada, et direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punktis b fonogrammitootjatele antud ainuõigus oma fonogramme levitada on ette nähtud selleks, et pakkuda neile tootjatele nende intellektuaalomandi õiguste piisava õiguskaitse abil võimalust saada tagasi fonogrammide tootmiseks tehtud investeeringud, mis võivad olla eriti suured ja riskantsed, nagu on märgitud direktiivi 2006/115 põhjendustes 2 ja 5.
- 45 Sellega seoses ilmneb nimetatud põhjendusest 2, et selle direktiiviga fonogrammitootjale antud kaitse eesmärk on eelkõige võidelda piraatluse vastu ehk – nagu selgitas kohtujurist oma ettepaneku punktis 45 –, fonogrammide võltsitud eksemplaride tootmise ja üldsusele levitamise vastu. Selliste eksemplaride levitamine kujutab endast nimelt selliste fonogrammide tootjate huvidele eriti suurt ohtu, kuna see võib oluliselt vähendada tulu, mida fonogrammitootja võib fonogrammide müügist saada.
- 46 Samas, nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 46, on ainult helikandjal, mis hõlmab kõiki kõnealusele fonogrammile salvestatud helisid või olulist osa neist, sellised omadused, mis saavad asendada fonogrammi seaduslikke eksemplare ja kujutada endast seetõttu selle fonogrammi koopiat direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 tähenduses.
- 47 See ei ole nii seevastu helikandja puhul, mis ei hõlma kõiki teatud fonogrammile salvestatud helisid või olulist osa neist, vaid piirdub sellelt fonogrammilt võetud helilõikude – võimalik, et muudetud kujul – lisamisega teisele fonogrammile, et luua uus ja eelmisest fonogrammist sõltumatu teos.
- 48 Sellist direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b tõlgendust, mis lähtub selle sätte eesmärgist, toetab selle õigusakti kontekst, mille osa see säte on.
- 49 Selles osas ilmneb direktiivi 2006/115 põhjendusest 7, et selle direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigusnorme selliselt, et need ei satuks vastuollu rahvusvaheliste konventsioonidega, mis on mitme liikmesriigi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste aluseks.
- 50 Nende konventsioonide hulka kuulub Genfi konventsioon, mille eesmärk selle preambuli kohaselt on muu hulgas vastata üha laiemalt levivale fonogrammide loata reprodutseerimise ning sellest tuleneva fonogrammitootjate huvide kahjustamisele.
- 51 Selle konventsiooni artiklis 2 on direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punktiga b analoogne säte, mis näeb konkreetselt ette, et fonogrammitootja on kaitstud tema fonogrammilt ilma tema loata „koopiate“ tegemise vastu ja selliste koopiate üldsusele levitamise vastu.
- 52 Samas on „koopia“ selle konventsiooni artikli 1 punktis c määratletud kui toode, mis sisaldab helisid, mis otseselt või kaudselt pärinevad fonogrammilt ja „mis hõlmab kõiki kõnealusele fonogrammile salvestatud helisid või olulist osa neist“.
- 53 On tõsi, et Genfi konventsiooni sätted ei ole osa liidu õiguskorrast, sest esiteks ei ole liit selle konventsiooni osaline ning teiseks ei saa liitu pidada selle konventsiooni kohaldamisalas liikmesriikide asemele astunuks, kas või juba seepärast, et kõik liikmesriigid ei ole kõnealuse konventsiooniga ühinenud (vt analoogia alusel 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, punkt 41). See ei muuda aga tõsiasja, et see on üks käesoleva kohtuotsuse punktis 49 mainitud rahvusvahelistest konventsioonidest ja seega tuleb direktiivi 2006/115 sätteid niivõrd, kui see on võimalik, tõlgendada seda konventsiooni silmas pidades (vt selle kohta 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punkt 35; 4. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Football Association Premier League jt, C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, punkt 189, ning 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033, punkt 20).

- 54 Sellest järeldub, et sarnaselt kohtujuristi ettepaneku punktides 46 ja 47 tõdetuga tuleb mõistet „koopia“ direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b tähenduses tõlgendada kooskõlas selle sama mõistega, mis on sätestatud Genfi konventsiooni artikli 1 punktis c ja artiklis 2.
- 55 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et fonogramm, mis sisaldab helilõike teiselt fonogrammilt, ei ole „koopia“ selle sätte tähenduses, kui ta ei hõlma kõiki sellele teisele fonogrammile salvestatud helisid või olulist osa neist.

Kolmas küsimus

- 56 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et UrhG § 24 lõige 1 – mis on analoogia alusel kohaldatav fonogrammitootja õigusele – näeb ette, et iseseisvat teost, mille loomisel on vabalt kasutatud teise autori teost, võib kasutada ilma kasutatud teose autori nõusolekuta. Ta täpsustab, et „vaba kasutamise õigus“ kui selline ei kujuta endast erandit autoriõigusest, vaid pigem selle kaitsealale omast piirangut, mis põhineb ideel, et kultuuriline looming ei ole mõeldav ilma teiste autorite varasemale panusele tuginemata.
- 57 Neil asjaoludel, ja kuna vastusest teisele küsimusele ilmneb, et selline reprodutseerimine, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, ei kuulu direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b kohaldamisalasse, tuleb asuda seisukohale, et kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas liikmesriik võib fonogrammitootjal direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c alusel oleva õiguse suhtes lisaks selle direktiivi artiklis 5 nimetatud eranditele või piirangutele näha oma riigisisese õiguses ette veel muu erandi või piirangu.
- 58 Nähtuvalt 10. detsembri 1997. aasta ettepaneku KOM(97) 628 lõplik võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas seletuskirjast kui ka direktiivi 2001/29 põhjendusest 32 on selle direktiivi artiklis 5 mainitud erandite ja piirangute loetelu lõplik, nagu ka Euroopa Kohus on korduvalt rõhutanud (16. novembri 2016. aasta kohtuotsus Soulier ja Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punkt 34, ning 7. augusti 2018. aasta kohtuotsus Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, punkt 16).
- 59 Selle kohta on käesoleva kohtuotsuse punktis 32 meelde tuletatud, et selle direktiivi alusel toimuva ühtlustamise eesmärk on säilitada – eriti elektroonilises keskkonnas – õiglane tasakaal ühelt poolt autoriõiguse ja sellega kaasnevate intellektuaalomandi õiguste omajatel nende intellektuaalomandi kaitse vastu oleva huvi, ja teiselt poolt kaitstud objektide kasutajatel olevate huvide ja põhiõiguste ning samuti ka üldhuvi kaitse vahel.
- 60 Samas on mehhanismid, mis võimaldavad leida õiglase tasakaalu nende erinevate õiguste ja huvide vahel, sätestatud direktiivis 2001/29 endas, kuivõrd eelkõige on ühest küljest selle artiklites 2–4 ette nähtud õiguste omajate ainuõigused, ja teisest küljest on selle artiklis 5 nende õiguste suhtes ette nähtud erandid ja piirangud, mille liikmesriigid võivad või lausa peavad üle võtma, kuigi neid mehhanisme tuleb täpsustada liikmesriigi meetmetega, millega see direktiiv üle võetakse, ning direktiivi kohaldamispraktikaga liikmesriigi ametiasutuste poolt (vt selle kohta 29. jaanuari 2008. aasta kohtuotsus Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 61 Euroopa Kohus on korduvalt otsustanud, et põhiõigused, mida nüüd on tunnustatud hartas, mille järgimise tagab Euroopa Kohus, ammutavad inspiratsiooni liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest ning juhistest, mis sisalduvad inimõiguste kaitset puudutavates rahvusvahelistes lepingutes, mille raames liikmesriigid on koostööd teinud või millega nad on ühinenud (vt selle kohta 27. juuni 2006. aasta kohtuotsus parlament vs. nõukogu, C-540/03, EU:C:2006:429, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 62 Käesoleva kohtuotsuse punktis 32 mainitud õiglase tasakaalu saavutamisele aitab kaasa ka direktiivi 2001/29 artikli 5 lõige 5, mis nõuab, et kõnealuse direktiivi artikli 5 lõigetes 1–4 ette nähtud erandeid ja piiranguid kohaldataks üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu kaitstud objekti tavapärase kasutusega ega mõjuta põhjendamatult õiguse omaja õiguspäraseid huve.
- 63 Kui selles kontekstis oleks hoolimata liidu seadusandja selgest tahtest, mida on käsitletud käesoleva kohtuotsuse punktis 58, igal liikmesriigil lubatud autori ainuõigustest, mis on sätestatud direktiivi 2001/29 artiklites 2–4, kehtestada erandeid väljaspool selle direktiivi artiklis 5 ammendavalt ette nähtud eranditest ja piirangutest, seaks see ohtu autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise tõhususe, mis selle direktiiviga on saavutatud, ning sellega taotletava õiguskindluse eesmärgi saavutamise (13. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Svensson jt, C-466/12, EU:C:2014:76, punktid 34 ja 35). Sama direktiivi põhjendusest 31 ilmneb nimelt sõnaselgelt, et seni esinenud erinevused mõne piiratud toimingute suhtes kehtestatud erandite ja piirangute näol kahjustasid otseselt autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste siseturu toimimist, mille tõrgeteta tagamine ongi direktiivi 2001/29 artiklis 5 toodud erandite ja piirangute loetelu eesmärk.
- 64 Lisaks ilmneb sama direktiivi põhjendusest 32, et liikmesriigid peaksid neid erandeid ja piiranguid kohaldama ühtsel viisil. Nende erandite ja piirangute rakendamise ühtsust ei oleks aga võimalik tagada, kui liikmesriigid oleksid vabad nägema selliseid erandeid ja piiranguid ette väljaspool direktiivi 2001/29 sõnaselgelt ettenähtut (vt selle kohta 12. novembri 2015. aasta kohtuotsus Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, EU:C:2015:750, punktid 38 ja 39), eriti kui võtta arvesse, et Euroopa Kohus on juba rõhutanud, et mitte üheski direktiivi 2001/29 sättes ei ole liikmesriikidele antud võimalust laiendada nende erandite või piirangute ulatust (vt selle kohta 10. aprilli 2014. aasta kohtuotsus ACI Adam jt, C-435/12, EU:C:2014:254, punkt 27).
- 65 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele vastata, et liikmesriik ei või fonogrammitootjal direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c alusel oleva õiguse suhtes lisaks selle direktiivi artiklis 5 nimetatud eranditele või piirangutele näha oma riigisisiseses õiguses ette veel muud erandit või piirangut.

Neljäs küsimus

- 66 Neljanda küsimusega, mis puudutab olukorda, kus tuvastatud on direktiivi 2001/29 artikli 2 punktiga c fonogrammitootjale antud reprodutseerimise ainuõiguse rikkumine, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas selle direktiivi artikli 5 lõike 3 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes mainitud mõiste „tsiteerimine“ hõlmab ka olukorda, kus tsiteeritud teost ei ole võimalik eristada.
- 67 Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti d kohaselt võivad liikmesriigid selle direktiivi artiklites 2 ja 3 sätestatud reprodutseerimis- ja üldsusele edastamise ainuõiguste puhul näha ette erandeid või piiranguid, kui tegemist on tsiteerimisega näiteks kriitika või ülevaate eesmärgil, tingimusel, et see puudutab teost või muud kaitstud objekti, mis juba on seaduslikult üldsusele kättesaadavaks tehtud, tingimusel, et märgitakse ka allikas, sh autori nimi, kui see ei ole võimatu, ja tingimusel et tsiteeritud kasutamine on kooskõlas mõistlike tavade ja neid kasutatakse konkreetse eesmärgi jaoks vajalikus ulatuses.
- 68 Kõigepealt tuleb sarnaselt kohtujuristi ettepaneku punktides 62 ja 63 tõdetuga asuda seisukohale, et arvestades direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti d sõnastust, mis viitab „teosele või muule kaitstud objektile“, võib selles sättes ette nähtud erand või piirang olla kohaldatav kaitstud teose kasutamisele, kui muud selles sättes ette nähtud tingimused on täidetud.

- 69 Täpsemalt, nagu on meelde tuletatud käesoleva kohtuotsuse punktis 67, on direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punktis d selle sätte kohaldamiseks nõutud, et kasutamine oleks „kooskõlas mõistlike tavade“ ning toimuks „konkreetses eesmärgi jaoks vajalikus ulatuses“, nii et tsiteerimise tarbeks kasutamine ei läheks kaugemale sellest, mis on antud tsiteerimise eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 70 Kuna direktiivis 2001/29 puudub mõiste „tsiteerimine“ määratlus, tuleb selle sõna tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 28 meelde tuletatud Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale lähtuda selle harjumuspärasest tähendusest tavakeeles, võttes arvesse selle mõiste kasutamise konteksti ja eesmärki, mida taotletakse õigusaktiga, mille osaks see on.
- 71 Mõiste „tsiteerimine“ tähenduse kohta tavakeeles tuleb märkida, et tsiteerimise põhitunnus on teose või üldisemalt teose osa kasutamine kasutaja poolt, kes ei ole selle teose autor, selleks et illustreerida oma sõnu, kaitsta oma arvamust või ka luua intellektuaalne vastasseis selle teose ja nimetatud kasutaja sõnade vahel, seejuures peab kaitstud teost kasutava ja tsiteerimise erandile tugineda sooviva isiku eesmärk olema selle teosega dialoogi astumine, nagu tõi esile kohtujurist oma ettepaneku punktis 64.
- 72 Täpsemalt, kui uue muusikateose looja kasutab fonogrammilt võetud helilõiku (sämplit), mis on selle uue teose kuulamisel äratuntav, võib selle helilõigu kasutamine olenevalt juhtumi asjaoludest kujutada endast tsiteerimist direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti d tähenduses, tõlgendatuna koostoimes harta artikliga 13, juhul kui selle kasutamise eesmärk on astuda käesoleva kohtuotsuse punktis 71 käsitletud mõttes dialoogi teosega, kust see helilõik on võetud, ja kui mainitud artikli 5 lõike 3 punktis d ette nähtud tingimused on täidetud.
- 73 Sellegipoolest tuleb märkida – nagu rõhutas ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 65 –, et sellise dialoogiga ei saa olla tegu juhul, kui tsiteeritud teost ei ole võimalik eristada.
- 74 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes mainitud mõiste „tsiteerimine“ ei hõlma olukorda, kus tsiteeritud teost ei ole võimalik eristada.

Viies küsimus

- 75 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 24, on viies küsimus esitatud eelkõige selleks, et selgitada välja, kuidas eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks põhikohtuasja lahendamisel kohaldama direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c ja artikli 5 lõike 3 punkti d ning direktiivi 2006/115 artikli 9 lõike 1 punkti b ja artikli 10 lõike 2 esimest lõiku.
- 76 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on sellega seoses tekkinud küsimus, kas need liidu õiguse sätted jätavad liikmesriikidele nende ülevõtmisel kaalutlusruumi, sest Bundesverfassungsgerichti (Saksamaa Liitvabariigi konstitutsioonikohus) kohtupraktika kohaselt tuleb Euroopa Liidu direktiivi ülevõtvaid riigisisese õiguse sätteid üldjuhul hinnata mitte lähtuvalt Saksamaa Liitvabariigi põhiseadusega kaitstud põhiõigustest, vaid üksnes lähtuvalt liidu õigusega kaitstud põhiõigustest, juhul kui see direktiiv ei jäta liikmesriikidele selle ülevõtmisel mingit kaalutlusruumi.
- 77 Teisele ja neljandale küsimusele antud vastust arvestades tuleb asuda seisukohale, et viienda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tuleb tõlgendada nii, et see kujutab endast täieliku ühtlustamise meetet.
- 78 Selle kohta tuleb märkida, et vastavalt liidu õiguse esimese põhimõttele, mis on liidu õiguskorda iseloomustav põhitunnus, ei saa asjaolu, et liikmesriik tugineb riigisisese õiguse sätetele, isegi kui need on põhiseaduse sätted, mõjutada liidu õiguse toimet selle riigi territooriumil (26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 59).

- 79 Selles osas tuleb rõhutada, et kuna direktiivi ülevõtmise puhul liikmesriigi poolt on igal juhul tegemist harta artiklis 51 mainitud olukorraga, kus liikmesriik kohaldab liidu õigust, tuleb direktiivi ülevõtmisel saavutada hartas ette nähtud põhiõiguste kaitse tase olenemata liikmesriigile ülevõtmisel jäetud kaalutlusruumist.
- 80 Samas, kui olukorras, kus liikmesriigi tegevus ei ole liidu õigusega täielikult kindlaks määratud, kohaldatakse seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses liikmesriigi sätte või meetmega, on riigi ametiasutustel ja kohtutel õigus kohaldada põhiõiguste kaitse riigisiseseid standardeid, tingimusel et see ei kahjusta hartas ette nähtud kaitse taset, nii nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus, ega liidu õiguse esimest, ühtsust ja tõhusust (26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 60, ja 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 29).
- 81 Seega on liidu õigusega kooskõlas see, kui liikmesriigi kohtud ja ametiasutused seavad selle kohaldamise sõltuvusse eelotsusetaotluse esitanud kohtu esiletoodud asjaolust, et direktiivi sätted „jätavad nende liikmesriigi õigusesse ülevõtmisel kaalutlusruumi“, juhul kui seda asjaolu mõista nii, et selle all peetakse silmas nende sätetega taotletavat ühtlustamise taset ja niisugune kohaldamine on mõeldav ainult siis, kui kõnealuste sätetega ei taotleta täielikku ühtlustamist.
- 82 Käesoleval juhul tuleb märkida, et direktiivi 2001/29 eesmärk on ühtlustada vaid teatavad autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste aspektid, kuivõrd paljud selle direktiivi sätted annavad aimu liidu seadusandja tahtest jätta liikmesriikidele selle rakendamisel kaalutlusruum (vt selle kohta 5. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Copydan Båndkopi, C-463/12, EU:C:2015:144, punkt 57).
- 83 Mis puudutab direktiivi 2001/29 artikli 2 punktis c osutatud õiguste omajate ainuõigust, siis käesoleva kohtuotsuse punktis 27 on meelde tuletatud, et selle sätte kohaselt näevad liikmesriigid ette, et fonogrammitootjatel on nende fonogrammide osas „ainuõigus lubada või keelata otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult“.
- 84 Seega määratleb see säte ühetimõistetaval viisil fonogrammitootjatel liidus oleva ainuõiguse oma fonogrammi reprodutseerida. Sellele sättele ei lisandu ühtegi tingimust ja selle rakendamiseks või toimeks ei ole vaja võtta mingeid akte.
- 85 Sellest järeldub, et direktiivi 2001/29 artikli 2 punkt c kujutab endast selles mainitud õiguse materiaalõigusliku sisu täieliku ühtlustamise meedet (vt analoogia alusel Euroopa Liidu kaubamärgi omaniku ainuõiguse kohta 20. novembri 2001. aasta kohtuotsus Zino Davidoff ja Levi Strauss, C-414/99–C-416/99, EU:C:2001:617, punkt 39, ning 12. novembri 2002. aasta kohtuotsus Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, punkt 43).
- 86 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb viiendale küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tuleb tõlgendada nii, et see kujutab endast selles mainitud õiguse materiaalõigusliku sisu täieliku ühtlustamise meedet.

Kohtukulud

- 87 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 2 punkti c tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste hartast lähtuvalt tõlgendada nii, et selle sättega fonogrammitootjale antud ainuõigus lubada või keelata oma fonogrammi reprodutseerimist võimaldab tal keelata kolmandal isikul võtta tema fonogrammilt isegi väga lühikest helilõiku selleks, et see lõik teise fonogrammi üle viia, välja arvatud juhul, kui see lõik viiakse üle muudetud ja kuulamisel mitteäratuntaval kujul.
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamiseõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas artikli 9 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et fonogramm, mis sisaldab helilõike teiselt fonogrammilt, ei ole „koopia“ selle sätte tähenduses, kui ta ei hõlma kõiki sellele teisele fonogrammile salvestatud helisid või olulist osa neist.
3. Liikmesriik ei või fonogrammitootjal direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c alusel oleva õiguse suhtes lisaks selle direktiivi artiklis 5 nimetatud eranditele või piirangutele näha oma riigisiseses õiguses ette veel muud erandit või piirangut.
4. Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 3 punkti d tuleb tõlgendada nii, et selles sättes mainitud mõiste „tsiteerimine“ ei hõlma olukorda, kus tsiteeritud teost ei ole võimalik eristada.
5. Direktiivi 2001/29 artikli 2 punkti c tuleb tõlgendada nii, et see kujutab endast selles mainitud õiguse materiaalõigusliku sisu täieliku ühtlustamise meetet.

Allkirjad